

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

Concio Prima. Textus Evangelii: Euge serve bone. Matthæi. cap.15.
Thema: Eleemosynam dare qui superflua habent, tenentur titulo Justitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)

DECEMBER.
IN FESTO S. NICOLAI
EPISCOPI.

CONCIO PRIMA.

Euge serve bone; Matth: Cap. 15.
Eleemosynam dare, qui superflua habent,
tenentur.

Thema.

Textus.

Exordium.

Hominum communis opinio est, eleemosynam dare, pauperibus subvenire, esse liberæ suæ voluntatis ac dispositionis; si pauperi aliquid elargiuntur, non dubitant, se bonum opus facere, & promereri, si verò non dant, etiam non peccare, aut demereri: quod utiquè erroneum valde est iudicium; conabor ergo hâc Concione demonstrare; divites, abundantes, de superfluis teneri eleemosynam dare, ac indigentibus subvenire; adeòque non esse liberæ suæ voluntatis, dare, vel non dare, sed teneri ex præcepto, consequenter eleemosynam dare omittentes peccare, & demereri. Probam incipio Sacræ Scripturæ textibus: *Divitibus huius sæculi præcipe, facile tribuere; hortatur Paulus Timoth. ep. 1. cap. 6. & iterum 2. ad Corinth. cap. 8. scribit ad divites, & superflua possidentes: Abundantia vestra illorum inopiam suppleat, ut & abundantia vestra inopia sit supplementum.* Ecclesiasticus pariter hortatur cap. 4. *Declina sine tristitia aurem tuam pauperi, & redde debitum;* debiti nomine S. Hieronymus eleemosynam intelligit: Verba S. Pauli ad Romanos 13. sic interpretantis: *Reddite ergo omnibus debita: Potest etiam elce.*

Textus Sacra Scriptura.

A

eleemosyna debitum appellari. Audiamus de super plures SS. Patres: Ad iustitiam pertinet illud, quod superest, distribuere indigentibus. Concionatur S. Thomas de Villano. Dom. 4. post Pascha. Admonendi sunt, qui jam, quae possident: misericorditer tribuant, ut a caelesti Domino dispensatores se positos subsidiorum temporalium agnoscant, & tanto humiliter prebeant, quanto aliena esse intelligunt quae dispensant. S. Gregorius parte 3. pastor: admoniti: 21. Dispensatorem conservorum te ex Dominicis facultatibus esse cognosce, nec existimes, quod omnia ventri & deliciis tuis terra producat; quae in manibus habes, commissa tibi magis, quam concessa cognosce. Perorat S. Ambrosius in cap. 4. Ecclesiastici. Opes cum sint ad solam necessitatem datae, si caetera non impertiuntur pauperibus, cum iniquitate tenentur. Scribit S. Bernardus super mammonam iniquitatis: tom. 2. serm. in Dom. I. post Pentecost. Concludo cum Vincentio Bellovacense in speculo morali: lib. 3. d. 19. part. 10. sic de danda eleemosyna scribente: Est sub precepto legis naturae, & legis divinae, & etiam legis positiva; lex enim naturalis praecipit proximum diligere, nec tantummodo affatu, sed effectu. Divina gratia S. Spiritus implorata, de super Conceptus pandam.

CONCEPTUS I.

Nemo negat, ad proximum diligendum quemvis ex precepto obligari, sic Salvatore praecipiente: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Dilectio vero ut vera sit, opus requirit: sic docente S. Joan. Ep. 2. c. 3. *Non diligamus verbo & lingua, sed opere, & veritate.* Si ergo dilectio proximi in re, & opere est preceptum, ergo proximo indigenti de superfluis eleemosynam dare, est preceptum, est obligatio, est debitum. Ita docet S. Thomas 2. 2. q. 71. cap. 1. *Hac in precepto sunt, (de eleemosyna loquitur) quatenus dilectio proximi, est in precepto.*

CONCEPTUS II.

Hugo Cardin. in Pl. III. observat; Eleemosynam, & opera Charitatis in Scriptura, idem, quam iustitiam sonare: sic Matth. cap. 6. Christus hortatur: *Attendite, ne iustitiam faciatis coram hominibus; Scilicet, eleemosynam;* unde verba Pl. 33. *Accipiet misericordiam,* 70. legunt: *Iustitiam,* Hebraeus: *Eleemosynam,* quasi eleemosyna idem sonet, ac datio ex Iustitia. At datio ex Iustitia, non est datio liberi arbitrii, sed est datio ex debito; & precepto, ergo ele-

eleemosynam dare de superfluis, est præceptum; Indicant hoc verba Eccles. cap. 4.

CONCEPTUS III.

Eleemosynam pauperis ne defraudes: Quæ verba ita explicat Dionysius Carthus. *Injustè non subtrahas pauperibus, quod tibi superfluit, & ipsi indigent*: Nunc autem fraus & dolus, actus est contra iustitiam. Audiatur S. Augustinus: *Aliena rapere convincitur, qui superflua pauperibus non elargitur*. Et S. Chrysost. tom. 2. Conc. 2. de Lazaro habet: *Non solum rapere aliena, verum etiam tua non impertiri cæteris, & rapina est, & fraudatio, & spoliatio*. Ergo de iustitia est, debitum est, de superfluis dare eleemosynam. Eleganter in hunc finem perorat S. Ambrosius: *Indigentium panis est, quem detines, nudorum vestimentum est, quod recludis; pretium captivorum est pecunia, quam abscondis; ideo tor indigentibus injuriaris, quot subvenire potes, nec subvenis, nam ideo Deus concessit uni multa, ut bona erogationis præmia consequatur*.

CONCEPTUS IV.

S. Joannès Chrysostomus hom. 37. ad Populum: *Superflua habentes, procuratores & dispensatores Pauperum intitulat: Tuorum rerum o homo es dispensator, non minus quam qui Ecclesia bona dispensat: Non ad hæc recepisti, ut in delicias absumeres, sed ut in eleemosynas erogares: nunquid non tua possides? res sunt tibi creditæ sive ex labore, sive ex hereditate possideas*. Naturali enim jure, uti observat S. Thomas de Villanov. in Dom. 4. post Pascha: Bona mundi omnibus hominibus sunt communia, & solum jure gentium Dominium hujus vel illius rei in Petrum & Paulum transit, non quidem in integrum, sed solum ad statum decentiam & indigentiam; quod superfluum est, ad pauperes spectat, titulo juris naturalis, cum & pauperes sint creaturæ ad imaginem Dei, Deus verò indifferenter ad usum & sustentationem imaginis suæ, hominis inquam; qua providus Pater omnia creaverit. Ergo superflua divitis, non sunt sua, sed est portio pauperum titulo juris naturalis, & ex præcepto. S. PP. de super audiantur: *Non de tuo largiris pauperi, sed de suo reddis, quod enim commune est, in omnium usum datum, Tu solus non usurpas, omnium est terra, non divitum*. Ita S. Ambrosius lib. de Nabuchod. c. 12. Quam bellè scribit S. Thomas à Villanova de S. Martino Confessore: *Et unde obsecro illa tua sunt? scilicet tu illa? ideo tua, quia usurpasti ea tibi, nam omnibus communia*

4 IN FESTO S. NICOLAI EPISCOPI.

munia creavit altissimus. An tibi soli terra germinat herbas? arbores ferunt fructus, bruta generant fœtus? propter pacem, meum & tuum lege permittuntur, hęc conditione, ut, qui abundaverit, indigentium penuriam suppleat, si non supplet, raptor & homicida est, quia, quem non pavisti, occidisti, que non dedisti, rapulisti.

CONCEPTUS V.

S. Basilius hom. 6. in detest. Divites superflua possidentes, pauperum ac indigentium cœlum nominat: explico hanc S. Doctoris assimilationem ex cap. 1. lib. Genes. hęc legitur, Deum creasse cœlum & terram, cœlum ditissimum, sole, luna, stellis fulgens, econtra terram pauperem, *Terra erat inanis & vacua.* Iterum: Locum unum in terra fecit Deus aquis abundare; centum alias partes terrę ex penuria aquę arefcere: *Congregentur aquę, que sub cœlo sunt, in locum unum, & appareat arida.* O Deus optime! ad quid cœlum tam dives est? partem unam terrę abundare fecisti aquis? fors cœlum sibi solùm dives sit, sibi solùm luceat, illustret, calefaciat? fors mare, aquarum copiã pro se tantum abundet? illam solam partem terrę humectet? minimè sic: Deus Cœlum fecit dives, sole, luna, stellis, regiones supernas illuminet, sed & in pauperem terram indefinenti influat operatione; illam, jam solis radiis ac calore fovendo, jam refrigerantibus roris, ac pluvię guttulis recreando. Fecit Deus mare abundare aquis, sibi abundet, sed penes per occultos meatus, & canales reliquis aridę terrę partibus se infundat, per fontes rivos se communicet, prata, sylvas, hortos humectet, adaquet. Sic pariter se habet cum divitibus, & pauperibus, Dei bonitas fecit divitem & pauperem, dives abundet ad statũs sui excellentiam, & decentiam; superflua verò divitiarum in pauperes, indigentes profundat; de iis, quę super sunt, pauperibus communicet, tribuat, largiatur: Quam præclare S. August. serm. de elemos. *Quidquid vobis Deus plus, quàm opus est, dedit, non vobis specialiter dedit, sed per vos aliis erogandum transmisit.*

CONCEPTUS VI.

Lucę 12. de Divite abundante adeò, ut horrea augere, dilatare cogeretur, observat S. Augustinus, quod repente contra eum fatalis sententia proscripita sit: *Stulte, hęc nocte repetent à te animam tuam:* morieris, ad Dei tribunal filteris, quis dubitat, æternum condemnandus. Quid putatis hic dives peccavit? an fors abusus

abusus est divitiis, aut injustè rapinis, furtis, fraudibus divitias congregavit? alterius facti meminit Scriptura: *Habebat multa bona reposita in annos plurimos*, de super S. Augustinus: *Non aliena rapere disponebat, non de cuiusquam Vicini agris accipere, non limites perturbare, non pauperes exspoliare, sed uberes tantum fructus suos conservare studebat*, cur ergo à divina, & nunquam errante iustitia condemnatus est? respondet citatus Sanctus: *Quia divitiis abundabat, & tenaciter conservabat, audit: Stultel hac nocte reptent animam tuam*. Ergo eleemosynam dare non supererogationis, sed præcepti actus est, de superfluis dare indigentibus divites tenentur; cum superflua steriliter recondere, æternum damnet.

Hortor ergo cum S. Paulo 2. ad Corinth. c. 8. *Abundantia vestra illorum inopiam suppleat, ut & abundantia vestra inopia sit supplementum.*

Epilogus.

IN